

VOCABULARI BÀSIC DE TEORIA DEL CONEIXEMENT

- **Antinòmia:** Contradicció lògica.
- **Coherentisme:** Doctrina sobre la veritat que no exigeix la correspondència unívoca entre pensament i món, sinó la coincidència global i procedimental.
- **Coneixement:** Acte d'aprehensió intel·lectual del món.
- **Constructivisme:** Hipòtesi segons la qual la ment no rep ni reflecteix directament la realitat, sinó que l'elabora sigui a través de regles psicològiques aproximadament innates o a partir d'experiències prèvies que determinen la recepció de les informacions futures.
- **Creença:** Coneixement no demostratiu.
- **Deducció:** Procediment reflexiu que deriva conclusions particulars de premisses universals.
- **Dogma:** Coneixement que no necessita demostració perquè no pot ser posat en dubte.
- **Dogmatisme:** Creença en la possibilitat d'assolir un coneixement absolutament indubtable bàsicament sobre el Jo, el Món o la Divinitat.
- **Dualisme:** Teoria que distingeix dos nivells de coneixement diferents i bàsicament incompatibles sobre la realitat (cos/ànima, ment/matèria, etc.)
- **Episteme:** Mot grec que significa "ciència".
- **Epokhé:** Mot grec que significa "suspensió del coneixement", és un procediment habitual en l'escepticisme.
- **Escepticisme:** Teoria que defensa el dubte radical i/o la impossibilitat del coneixement com a orientació epistèmica i, de vegades, vital.
- **Fonamentalisme:** També anomenat "fonamentisme", teoria que demana una fonamentació epistèmica indubtable.
- **Gnoseologia:** Mot derivat del grec *gnosis* (coneixement) i sinònim de "teoria del coneixement".
- **Hipòtesis:** Conjunt de tesis que necessiten ser provades, sigui mitjançant l'experiència o mitjançant el càlcul.
- **Historicisme:** Teoria segons la qual la veritat deriva de la història del fenomen o té una fonamentació en ella.
- **Holisme:** Del grec *hollos* (totalitat). Teoria que considera la veritat com a totalitat.
- **Idea:** Representació mental de l'essència d'una cosa. Per a Plató és la forma pura, immaterial de la cosa
- **Inductivisme:** Teoria que considera que les lleis generals deriven del seguit d'experiències particulars coincidents, o que es mostren per un seguit d'experiències coincidents.
- **Innatisme:** Teoria segons la qual el coneixement de la veritat i dels principis sobre identitat personal és innat o preexisteix en la nostra ment.
- **Irracionalisme:** Teoria que nega la realitat, la utilitat o la capacitat de la raó per jutjar la vida humana.
- **Mentalisme:** Teoria segons la qual la veritat s'identifica a través de la ment o consisteix en un estat d'idees coherent.
- **Mètode:** En grec significa "camí". Per a Descartes consisteix en un "conjunt de regles i fàcils" que ens porten al coneixement de la veritat.
- **Ontologia:** Del grec "to on" que significa l'ésser. Teoria general sobre el ser d'alguna cosa.
- **Opinió:** Coneixement subjectiu i subjecte a contradicció; per extensió capacitat de la ment per a crear subjectivitat
- **Pirronisme:** Del nom de Pirró d'Elis, filòsof hel·lenístic grec, és un sinònim d' 'escepticisme'.

- **Racionalisme:** Teoria que defensa la superioritat de la raó sobre el sentiment, l'emoció i l'experiència com a font de coneixement.
- **Relativisme:** Teoria segons la qual el saber és sempre limitat per la capacitat cognitiva, per la pertinença a una cultura o per la subjectivitat dels humans. Acostuma a acompanyar l'escepticisme.
- **Saber:** Coneixement objectiu, superador de l'opinió.
- **Teoria:** Conjunt consistent de tesis demostrades.
- **Tesi:** Afirmació que hom fa sobre alguna cosa. Quan necessita ser provada s'anomena 'hipòtesi' i quan no necessita ser provada s'anomena 'dogma'.
- **Universal:** Allò que es predica d'un col·lectiu, en epistemologia clàssica el coneixement, o saber, és universal i l'opinió particular.